

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนและแนวทางการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) จำนวน 2 ฉบับ และแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ กลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ จำนวน 16 คน และหัวหน้าหมวดวิชา จำนวน 88 คน และกลุ่มตัวอย่าง คือ คณะกรรมการโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 48 คน รวมทั้งหมด 152 คน โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ ผู้บริหารและผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ จำนวน 13 คน คณะกรรมการโรงเรียน จำนวน 39 คน ได้รับแบบสอบถามคืนจากหัวหน้าหมวดวิชาจำนวน 71 ฉบับ รวมทั้งสิ้น 123 คน คิดเป็นร้อยละ 80.92 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอผลการวิจัยในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ และผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้บริหาร ผู้บริหารทุกคนเป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40 – 44 ปี ด้านวุฒิการศึกษาผู้บริหารทุกคนจบการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทมีจำนวนเท่ากัน ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารในโรงเรียนปัจจุบันมาแล้ว 6 – 10 ปี และมีการศึกษาหาความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น โดยส่วนใหญ่ได้รับความรู้จากการศึกษาดูงาน รองลงมาคือเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และศึกษาคำราและ/หรือเอกสารด้วยตนเอง

1.2 หัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41–45 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนในโรงเรียน ปัจจุบันมาแล้ว 16–20 ปี ระดับชั้นที่สอนส่วนใหญ่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่มีการศึกษาหาความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยส่วนใหญ่ได้รับความรู้และประสบการณ์จากการเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รองลงมาคือจากการศึกษาคำราและ/หรือเอกสารด้วยตนเอง และจากการดูงานของหน่วยงานที่ดำเนินการ

1.3 คณะกรรมการโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 45-49 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี โดยเป็นผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนองค์กรชุมชน ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการโรงเรียนปัจจุบันมาแล้ว 1 ปี ได้มีการศึกษาหาความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น โดยส่วนใหญ่ได้รับความรู้จากการศึกษาคำราและ/หรือเอกสารด้วยตนเอง รองลงมาคือการดูงานจากหน่วยงานที่ดำเนินการ และจากการเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. สภาพ และปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

2.1 สภาพ และปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการปรับและ/หรือการสร้างหลักสูตร

ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า ทุกโรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ในลักษณะการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น รองลงมาคือ ลักษณะการสร้างรายวิชาใหม่ และไม่มีการพัฒนาหลักสูตรในลักษณะการสร้างและ/หรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนใหม่

2.1.1 การปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น

ในการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น นั้นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าโรงเรียนมีการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมคือ ผู้ปกครอง รองลงมาคือศิษย์เก่า ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ประกอบการ/เจ้าของกิจการ ลักษณะที่ชุมชนเข้า

มามีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรท้องถิ่นคือ ช่วยประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ รongลงมาคือ การสนับสนุนด้านสิ่งของวัสดุหรืออุปกรณ์ต่างๆ เป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน เป็นผู้สนับสนุนด้านการเงิน เป็นผู้ให้ข้อมูลหรือถ่ายทอดเนื้อหาที่นำมาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ร่วมวิเคราะห์สภาพ ปัญหาและความต้องการของชุมชนและโรงเรียน และเป็นผู้ร่วมวางแผนในการปรับหลักสูตรท้องถิ่น

ปัญหาในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปรับหลักสูตรท้องถิ่นนั้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า มีปัญหาเกี่ยวกับโรงเรียนกับชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน รongลงมาคือชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเท่าที่ควรเนื่องจากมีภารกิจมาก ผู้บริหารและครูไม่มีความรู้ความเข้าใจในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนไม่ให้ความสำคัญกับชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วม และชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมไม่มั่นใจในความสามารถของตน

สำหรับในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า ชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรท้องถิ่นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าชุมชนเห็นว่าการปรับหลักสูตรท้องถิ่นเป็นหน้าที่ของโรงเรียน รongลงมาคือ นโยบายของโรงเรียนไม่เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โรงเรียนไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบและเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรท้องถิ่น ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเท่าที่ควร ผู้บริหารไม่สนับสนุนส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนเท่าที่ควร ครูไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการปรับหลักสูตรท้องถิ่นจึงไม่ได้ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และโรงเรียนไม่ยอมรับความรู้ความสามารถของชุมชน

2.1.2 การสร้างรายวิชาใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น

ในการสร้างรายวิชาใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม สำหรับกรณีที่ชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างรายวิชาใหม่นั้นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า นโยบายของโรงเรียนไม่เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม รongลงมาคือ ชุมชนเห็นว่าการสร้างรายวิชาใหม่เป็นหน้าที่ของโรงเรียน

2.1.3 การสร้าง/จัดทำสื่อการเรียนการสอนใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น

ในการสร้าง/จัดทำสื่อการเรียนการสอนใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าไม่มีโรงเรียนใดที่มีการดำเนินการ

2.2 สภาพ และปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้

2.2.1 การเตรียมครู

ในการเตรียมครูเพื่อนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม โดยชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมส่วนใหญ่คือศิษย์เก่า รongลงมาคือผู้ปกครอง และ

ผู้ทรงคุณวุฒิ ลักษณะที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมครุภัณฑ์ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าเป็นผู้ให้ข้อมูลหรือถ่ายทอดเนื้อหาที่นำมาจัดเตรียมครุภัณฑ์ในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น รองลงมาคือเป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน สนับสนุนด้านสิ่งของ วัสดุหรืออุปกรณ์ต่างๆ ในการเตรียมครุภัณฑ์ และสนับสนุนการเงินเพื่อการเตรียมครุภัณฑ์

ปัญหาในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการเตรียมครุภัณฑ์เพื่อนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ ส่วนใหญ่ระบุว่าไม่มีปัญหา สำหรับโรงเรียนที่ระบุว่ามีปัญหา นั้น ปัญหาที่พบคือ โรงเรียนกับชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกันและครูในชุมชนขาดความมั่นใจในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่ครุภัณฑ์ รองลงมาคือการเดินทางของชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมไม่สะดวกเท่าที่ควร ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเท่าที่ควรเนื่องจากมีภารกิจมาก และสภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนไม่เอื้อต่อการสนับสนุนโรงเรียนด้านการเงินและสิ่งของเท่าที่ควร

สำหรับกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมครุภัณฑ์นั้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ชุมชนเห็นว่าการเตรียมครุภัณฑ์เป็นหน้าที่ของโรงเรียน รองลงมาคือโรงเรียนไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบและเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมครุภัณฑ์ ผู้บริหารขาดวิสัยทัศน์ในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมครุภัณฑ์ ครูไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการเตรียมครุภัณฑ์จึงไม่ได้ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเท่าที่ควร ผู้บริหารไม่สนับสนุนส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนเท่าที่ควร โรงเรียนไม่ยอมรับความรู้ความสามารถของชุมชน และนโยบายของโรงเรียนไม่เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

2.2.2 การจัดตารางสอน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดตารางสอนเพื่อนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม โดยชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตารางสอนส่วนใหญ่คือ ผู้ปกครอง รองลงมาคือ ผู้ทรงคุณวุฒิ และศิษย์เก่า ลักษณะที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตารางสอนนั้นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า เป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน รองลงมาคือเป็นผู้ประสานงานกับวิทยากร/ครูในชุมชนเรื่องวันเวลาที่จะเข้ามาสอน การสนับสนุนด้านสิ่งของ วัสดุหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อจัดทำตารางสอน และร่วมคิดตามคู่มือผลการจัดตารางสอนหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน

ปัญหาในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดตารางสอนเพื่อนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้นั้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า มีปัญหา และปัญหาที่พบคือ โรงเรียนกับชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน รองลงมาคือชุมชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรเนื่องจากมีภารกิจมาก ครูในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมไม่มั่นใจในความรู้ความสามารถของตน และสภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนไม่เอื้อต่อการสนับสนุนโรงเรียนในด้านการเงินและสิ่งของเท่าที่ควร

สำหรับกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตารางสอนนั้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า นโยบายของโรงเรียนไม่เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และ

ชุมชนเห็นว่า การจัดการรายสอนเป็นหน้าที่ของโรงเรียน รองลงมาคือโรงเรียนไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการรายสอนหลักสูตรท้องถิ่น

2.2.3 การจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

ในการจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม โดยชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนส่วนใหญ่ คือ ผู้ปกครอง รองลงมาคือ ศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ ลักษณะที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนนั้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า เป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านสิ่งของ วัสดุหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ รองลงมาคือ เป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านการเงินในการจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน หลักสูตรท้องถิ่น และเป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน

ปัญหาในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า มีปัญหา ปัญหาที่พบคือ โรงเรียนกับชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน และสภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนไม่เอื้อต่อการสนับสนุนโรงเรียนด้านการเงินและสิ่งของเท่าที่ควร ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเท่าที่ควรเนื่องจากมีภารกิจมาก รองลงมาคือ ชุมชนเห็นว่าเป็นโรงเรียนเอกชนจึงให้ความช่วยเหลือน้อย

สำหรับในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนนั้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่านโยบายของโรงเรียนไม่เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และชุมชนเห็นว่า การบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของโรงเรียน รองลงมาคือ โรงเรียนไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบและเข้ามามีส่วนร่วมในการบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน

2.2.4 การจัดสถานที่หรือห้องเรียน

ในการจัดสถานที่หรือห้องเรียนเพื่อนำหลักสูตรท้องถิ่น ไปใช้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า ชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม ในจำนวนที่ระบุว่าชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมพบว่า ชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสถานที่หรือห้องเรียน ส่วนใหญ่คือ ผู้ปกครอง รองลงมาคือ ศิษย์เก่า ผู้ประกอบการ/เจ้าของกิจการ และผู้ทรงคุณวุฒิ ลักษณะที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสถานที่หรือห้องเรียนนั้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า เป็นผู้ประสานงานกับแหล่งประกอบการ/หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รองลงมาคือ เป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน เป็นผู้ร่วมวางแผนในการจัดสถานที่หรือห้องเรียนให้เหมาะสมกับหลักสูตรท้องถิ่น สนับสนุนด้านการเงินในการจัดสถานที่หรือห้องเรียนให้เหมาะสมกับหลักสูตรท้องถิ่น สนับสนุนด้านสิ่งของวัสดุหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ และสนับสนุนสถานที่และ/หรือแหล่งฝึกปฏิบัติงานของนักเรียน

ปัญหาในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดสถานที่หรือห้องเรียน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่ามีปัญหา และปัญหาที่พบคือชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเท่าที่ควร เนื่องจากมีภารกิจมาก รองลงมาคือโรงเรียนกับชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน สภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนไม่เอื้อต่อการสนับสนุนโรงเรียนด้านการเงินและสิ่งของเท่าที่ควร และชุมชนเห็นว่าเป็นโรงเรียนเอกชนจึงให้ความช่วยเหลือน้อย

สำหรับในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสถานที่หรือห้องเรียนนั้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าชุมชนเห็นว่าการจัดสถานที่หรือห้องเรียนให้เหมาะสมกับหลักสูตรท้องถิ่นเป็นหน้าที่ของโรงเรียน รองลงมาคือ นโยบายของโรงเรียนไม่เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และโรงเรียนไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบและเข้ามามีส่วนร่วม

2.2.5 การจัดสรรเงิน

ในการจัดสรรเงินเพื่อนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า ชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม ในจำนวนที่ระบุว่าชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสรรเงินส่วนใหญ่คือ ผู้ปกครอง รองลงมาคือศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ ลักษณะที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสรรเงินนั้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยเป็นผู้จัดหาทุนให้แก่โรงเรียน รองลงมาคือเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงาน/สถานประกอบการต่าง ๆ ในการให้เงินสนับสนุน เป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านสิ่งของ วัสดุหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นผู้ให้เงินสนับสนุน เป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน และเป็นผู้ร่วมวางแผนในการจัดสรรเงิน

ปัญหาในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดสรรเงิน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าไม่มีปัญหา สำหรับโรงเรียนที่ผู้ให้ข้อมูลระบุว่ามีปัญหา นั้น ปัญหาที่พบคือโรงเรียนกับชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน รองลงมาคือสภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนไม่เอื้อต่อการสนับสนุนโรงเรียนด้านการเงินและสิ่งของเท่าที่ควร ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเท่าที่ควรเนื่องจากมีภารกิจมาก และชุมชนเห็นว่าเป็นโรงเรียนเอกชนจึงให้ความช่วยเหลือน้อย

สำหรับในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสรรเงินนั้น ผู้ให้ข้อมูลให้เหตุผลว่าชุมชนเห็นว่าการจัดสรรเงินเพื่อนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้เป็นหน้าที่ของโรงเรียน รองลงมาคือนโยบายของโรงเรียนไม่ได้เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และโรงเรียนไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบและเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการจัดสรรเงิน

2.2.6 การนิเทศติดตามการใช้หลักสูตร

ในการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรท้องถิ่น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม ในจำนวนที่ระบุว่าชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมนั้น พบว่าชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรส่วนใหญ่ คือ ผู้ปกครอง รองลงมาคือ ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์เก่าและนักวิชาการท้องถิ่น ลักษณะที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามการใช้

หลักสูตรท้องถิ่นนั้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมโดย เป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน และเป็นผู้ให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรท้องถิ่น รองลงมา คือเป็นผู้ให้ข้อมูลหรือถ่ายทอดประสบการณ์แก่ครู สนับสนุนด้านสิ่งของ วัสดุหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นผู้ร่วมวางแผนในการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรท้องถิ่น และเป็นผู้ให้การสนับสนุนด้านการเงิน

ปัญหาในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรท้องถิ่น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่ามีปัญหา โดยปัญหาที่พบคือโรงเรียนกับชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน รองลงมาคือ ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเท่าที่ควรเนื่องจากมีภารกิจมาก และสภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนไม่เอื้อต่อการสนับสนุนโรงเรียนในด้านการเงินและสิ่งของเท่าที่ควร

สำหรับในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าชุมชน ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรท้องถิ่นนั้นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า นโยบายของโรงเรียนไม่ได้เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และชุมชนเห็นว่าการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรท้องถิ่นเป็นหน้าที่ของโรงเรียน รองลงมาคือโรงเรียนไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบและเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรท้องถิ่น และครูไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรท้องถิ่นจึงไม่ได้ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

2.2.7 การประชาสัมพันธ์หลักสูตร

ในการประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม โดยชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่นนั้นส่วนใหญ่ คือ ผู้ปกครอง รองลงมาคือศิษย์เก่า ผู้ประกอบการ/เจ้าของกิจการ และผู้ทรงคุณวุฒิ ลักษณะที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่นนั้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมโดย เป็นผู้ร่วมประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการประชาสัมพันธ์หลักสูตรฯ รองลงมาคือ การสนับสนุนด้านสิ่งของ วัสดุหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ในการประชาสัมพันธ์หลักสูตรฯ เป็นผู้ร่วมดำเนินการประชาสัมพันธ์หลักสูตรฯ เป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน เป็นผู้ร่วมดำเนินการประชาสัมพันธ์หลักสูตร และสนับสนุนด้านการเงิน

ปัญหาในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่ามีปัญหา ปัญหาที่พบคือ โรงเรียนกับชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน รองลงมาคือ ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเท่าที่ควรเนื่องจากมีภารกิจมาก ผู้รู้ในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมไม่มั่นใจในการประชาสัมพันธ์หลักสูตรเนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรท้องถิ่น และสภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนไม่เอื้อต่อการสนับสนุนโรงเรียนในด้านการเงินและสิ่งของเท่าที่ควร

สำหรับในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าชุมชน ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่นนั้นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่านโยบายของโรงเรียน

ไม่ได้เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม รองลงมาคือ ชุมชนเห็นว่าการประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่น เป็นหน้าที่ของโรงเรียน โรงเรียนไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบและเข้ามามีส่วนร่วม ในการประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่น ครูไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการประชาสัมพันธ์ หลักสูตรฯ จึงไม่ได้ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชนไม่ดีเท่าที่ควร

2.2.8 การวางแผนการสอน

ในการวางแผนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า ชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม ในจำนวนที่ระบุว่าชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการสอนนั้นส่วนใหญ่คือผู้ปกครอง รองลงมา คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ และศิษย์เก่า ลักษณะที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมโดย เป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน รองลงมาคือ เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนด้าน สิ่งของวัสดุหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ในการวางแผนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น

ปัญหาในการเข้ามามีส่วนร่วมของการวางแผนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น ผู้ให้ ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่ามีปัญหา ปัญหาที่พบคือ โรงเรียนกับชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน รองลงมาคือ ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเท่าที่ควรเนื่องจากมีภารกิจมาก ผู้รู้ในชุมชนที่เข้ามามี ส่วนร่วมไม่มั่นใจในการวางแผนการสอนเนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจ และการชี้แจงเรื่อง การวางแผนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนไม่ชัดเจนเท่าที่ควร

สำหรับในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมใน การวางแผนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นนั้นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่านโยบายของโรงเรียนไม่เอื้อ ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม รองลงมาคือชุมชนเห็นว่าการวางแผนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นเป็น หน้าที่ของโรงเรียน และโรงเรียนไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบและเข้ามามีส่วนร่วมใน การวางแผนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น

2.2.9 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นส่วนใหญ่คือ ผู้ปกครอง รองลงมาคือ ผู้ทรงคุณวุฒิ และประธานชุมชน ลักษณะที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า เป็นครูผู้สอนหรือผู้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ รองลงมาคือ ช่วยประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนด้านสิ่งของวัสดุหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน และสนับสนุนด้านการเงิน

ปัญหาในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หลักสูตรท้องถิ่นนั้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า ไม่มีปัญหา สำหรับโรงเรียนที่ระบุว่ามีปัญหา

ปัญหาที่พบคือ โรงเรียนกับชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน รองลงมาคือ ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเท่าที่ควรเนื่องจากมีภารกิจมาก และสภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนไม่เอื้อต่อการสนับสนุนโรงเรียนด้านการเงินและสิ่งของเท่าที่ควร

สำหรับในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าชุมชน ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นนั้นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าชุมชนเห็นว่าในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของโรงเรียน รองลงมาคือ นโยบายของโรงเรียนไม่เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และครูไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตรท้องถิ่นจึงไม่ได้ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

2.2.10 การจัดสื่อ/ผลิตสื่อการเรียนการสอน

ในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดสื่อ/ผลิตสื่อการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าโรงเรียนได้ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสื่อ/ผลิตสื่อการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น โดยชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมการจัดสื่อ/ผลิตสื่อการเรียนการสอนส่วนใหญ่คือ ผู้ปกครอง รองลงมาคือ ศิษย์เก่า ผู้ประกอบการ/เจ้าของกิจการ และผู้ทรงคุณวุฒิ ลักษณะที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสื่อ/ผลิตสื่อการเรียนการสอนนั้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ ระบุว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมโดย สนับสนุนสิ่งของ วัสดุหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ และสนับสนุนด้านการเงิน รองลงมาคือ เป็นผู้ให้ข้อมูลและถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ในการจัดสื่อ/ผลิตสื่อการเรียนการสอน เป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน และเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเป็นผู้ร่วมดำเนินการจัดสื่อ/ผลิตสื่อตามแผนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น

ปัญหาในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดสื่อ/ผลิตสื่อการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า มีปัญหา ปัญหาที่พบส่วนใหญ่คือ โรงเรียนกับชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน รองลงมาคือ ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเท่าที่ควรเนื่องจากมีภารกิจมาก สภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนไม่เอื้อต่อการสนับสนุนโรงเรียนในด้านการเงินและสิ่งของเท่าที่ควร ผู้รู้ในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมไม่มั่นใจในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่ครู และชุมชนเห็นว่าเป็นโรงเรียนเอกชนจึงให้ความช่วยเหลือน้อย

สำหรับในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าชุมชน ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสื่อ/ผลิตสื่อการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นนั้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าชุมชนเห็นว่าการจัด/ผลิตสื่อการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของโรงเรียน รองลงมาคือ นโยบายของโรงเรียนไม่เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และโรงเรียนไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด/ผลิตสื่อการเรียนการสอน

2.3 สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการประเมินผลหลักสูตร

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผลหลักสูตร ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า ชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น ในจำนวนของผู้ให้ข้อมูลที่ระบุว่า ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่นส่วนใหญ่คือ ผู้ปกครอง รองลงมาคือ ศิษย์เก่า ผู้ประกอบการ/เจ้าของกิจการ นักวิชาการท้องถิ่นและพระสงฆ์หรือนักบวช ลักษณะที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่นนั้นพบว่า เป็นผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน รองลงมาคือ เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนด้านสิ่งของ วัสดุหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ในการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น

ปัญหาในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่ามีปัญหา ปัญหาที่พบคือ โรงเรียนกับชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน รองลงมาคือ ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเท่าที่ควรเนื่องจากมีภารกิจมาก

สำหรับในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่นนั้นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ชุมชนเห็นว่าการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่นเป็นหน้าที่ของโรงเรียน รองลงมาคือ นโยบายของโรงเรียนไม่ได้เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และโรงเรียนไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบและเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตร

3. แนวทางการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร

3.1 บทบาทของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอน

ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอน ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เสนอแนะว่า ชุมชนควรมีบทบาทในการเป็นผู้สอนหรือผู้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ รองลงมาคือมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล แนวคิด และ/หรือข้อเสนอแนะ เป็นสถานที่หรือแหล่งฝึกปฏิบัติของนักเรียน เป็นแหล่งวิชาการให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เป็นผู้สนับสนุนด้านการเงิน ร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียนหรือที่ปรึกษา ร่วมดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เป็นผู้สนับสนุนด้านวัสดุ สิ่งของหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ช่วยประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเป็นผู้ร่วมกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียน

3.2 บทบาทของโรงเรียนในการเสริมสร้างความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอน

ในการเสริมสร้างความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เสนอแนะว่า ผู้บริหารและครูควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำท้องถิ่นและชุมชน รองลงมาคือ ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งแจ้งทำความเข้าใจกับชุมชนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของชุมชนต่อการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของชุมชน ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการปฏิบัติตนให้เป็นที่ไว้วางใจและเชื่อถือศรัทธาของชุมชน ให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของชุมชน จัดหาค่าตอบแทนให้ผู้รู้ในชุมชนที่เข้ามาเป็นวิทยากร มีการกำหนดแผนงานและกิจกรรมที่จะขอความร่วมมือจากชุมชนอย่างชัดเจน และมีการประสานงานกับชุมชนหรือผู้รู้ในชุมชนล่วงหน้าก่อนมีการสอน

การอภิปรายสรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร” มีข้อค้นพบที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การปรับและ/หรือการสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น

ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับการปรับและ/หรือการสร้างหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า โรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นในลักษณะการปรับหลักสูตร โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่ามีการปรับกิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมาคือการปรับสื่อการเรียนการสอน และการปรับรายละเอียดของเนื้อหา ผู้วิจัยมีความเห็นว่าโรงเรียนมีการดำเนินการในการปรับหลักสูตรทั้ง 3 ลักษณะที่สอดคล้องกับหลักสูตรมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533 ซึ่งเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถดำเนินการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงของตนเองและของท้องถิ่นในด้านต่างๆ

ในการปรับหลักสูตรท้องถิ่นนั้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าชุมชนที่เข้ามามี ส่วนร่วม คือ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสมที่ ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรท้องถิ่น แต่ชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมนั้นควร ประกอบด้วยบุคคลต่างๆ เพื่อให้การปรับหลักสูตรท้องถิ่นนั้นมีการดำเนินการที่ชัดเจนและ สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 4 มาตรา 29 คือ ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบันประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการ เรียนรู้ ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและ รู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและ ความต้องการของท้องถิ่น รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน

ลักษณะที่ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าได้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมคือช่วย ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รองลงมาคือการสนับสนุนสิ่งของ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เป็นผู้ให้ข้อมูลหรือถ่ายทอดเนื้อหาที่นำมาจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น และร่วมวิเคราะห์สภาพ ปัญหาและความต้องการของชุมชนและ โรงเรียน จากข้อมูลผู้วิจัยมีความเห็นว่าชุมชนได้เข้ามามี ส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรท้องถิ่นนั้นเป็นการเหมาะสม แต่ลักษณะที่ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม นั้นส่วนใหญ่อยู่ในขั้นของการดำเนินงาน ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการปรับหลักสูตรฯของโรงเรียนโดยมีบทบาทในการร่วมกำหนดทิศทาง นโยบาย ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมประเมินผลหลักสูตร ทั้งนี้เพราะโรงเรียนกับชุมชนก็เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้อง ผูกพันกัน (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2540) โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนดังนั้นชุมชนควรมีบทบาท หน้าที่ต่อโรงเรียน ในการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และทิศทางในการดำเนินงานของโรงเรียน รวมทั้งช่วยสนับสนุนโรงเรียนในด้านต่างๆ เพื่อให้โรงเรียนสามารถดำเนินการปรับหลักสูตรให้ สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ทนงศักดิ์ คุ่มไชนะ (2534) ที่เสนอว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนควรมีส่วนร่วมครบ ทุกขั้นตอนคือนับตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน การจัดทำโครงการ การปฏิบัติตาม โครงการ จนถึงการประเมินผลโครงการ

ปัญหาในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการปรับหลักสูตรท้องถิ่น ผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่ระบุว่ามีปัญหา ปัญหาที่พบคือ โรงเรียนกับชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน รองลงมาคือชุมชน ไม่ได้ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรเนื่องจากมีภารกิจมาก และผู้บริหารและครูไม่มีความรู้ความเข้าใจใน การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรท้องถิ่น

จากผลการวิจัยนี้พบว่า ปัญหาที่เกิดจากส่วนของโรงเรียนคือผู้บริหารและครูไม่มีความรู้ความเข้าใจในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรท้องถิ่น จึงไม่ให้ความสำคัญเท่ากับชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรเท่าที่ควร และเวลาของโรงเรียนและชุมชนไม่ตรงกันดังจะเห็นได้จากผลการวิจัย ซึ่งผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าโรงเรียนกับชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน นอกจากนี้จากข้อมูลพบว่า หัวหน้าหมวดวิชามีการสอนหลายระดับชั้นเรียน ในส่วนของชุมชนพบว่าปัญหาคือ ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรเนื่องจากมีภารกิจมาก และมีเวลาว่างไม่ตรงกัน ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าผู้บริหารควรจัดเวลาในการสอนของครูให้เอื้อต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนและเปิดโอกาสให้ชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมโดยการกำหนดกิจกรรมต่างๆ ให้ชัดเจน

การปรับหลักสูตรท้องถิ่นโดยชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าชุมชนเห็นว่าการปรับหลักสูตรท้องถิ่นเป็นหน้าที่ของโรงเรียน รองลงมาคือนโยบายของโรงเรียนไม่เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โรงเรียนไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบและเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรท้องถิ่น ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ผู้บริหารไม่สนับสนุน ส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนเท่าที่ควร ครูไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการปรับหลักสูตรท้องถิ่นจึงไม่ได้ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และโรงเรียนไม่ยอมรับความรู้ความสามารถของชุมชน ซึ่งผลจากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการศึกษาของชุมชน (สุพิชญา, 2521; สนานจิตร์, 1978; กรรณิกา, 2524) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนคือความพร้อมของโรงเรียน การดำเนินการของโรงเรียน บุคลากรของโรงเรียน การบริหารโรงเรียน ความร่วมมือของบุคลากรในโรงเรียน และการปฏิบัติการของโรงเรียน ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรนั้น ผู้บริหารควรมีส่วนในการส่งเสริมและสนับสนุน โดยการสร้างปฏิสัมพันธ์กับชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนแสดงความคิดเห็น ให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของชุมชน นอกจากนี้ผู้บริหารควรมีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้กำหนดไว้ ในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรในลักษณะการสร้างรายวิชาใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างรายวิชาใหม่ สาเหตุเนื่องจากนโยบายของโรงเรียนไม่เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม รองลงมาคือชุมชนคิดว่าการสร้างรายวิชาใหม่เป็นหน้าที่ของโรงเรียน จากข้อมูลผู้วิจัยมีความเห็นว่าโรงเรียนสามารถจัดทำ/สร้างรายวิชาใหม่ได้เพราะหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาได้กำหนดว่าท้องถิ่นสามารถจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมขึ้นใหม่ได้เฉพาะส่วนที่เป็นวิชาบังคับเลือกและวิชาเลือกเสรี ทุกกลุ่มวิชา โดยรายวิชาที่เพิ่มเติมนี้จะต้องไม่มีเนื้อหาซ้ำซ้อนกับรายวิชาบังคับเลือก และเลือกเสรีที่มีอยู่ในหลักสูตรแม่บท ผู้วิจัยไม่เห็นด้วยในการดำเนินการสร้างรายวิชาใหม่ โดย

ชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วม เพราะในภาวะปัจจุบันชุมชนสามารถและควรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการด้านการศึกษา (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม, 2541) โดยโรงเรียนต้องคำนึงว่าหลักสูตรที่ดีคือหลักสูตรที่ต้องประสานสัมพันธ์ชุมชนกับโรงเรียนให้ได้ ชุมชนต้องมีบทบาทภาระหน้าที่พัฒนาหลักสูตร (ชูเกียรติ ลีสุวรรณ, 2525) ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 1 บททั่วไป มาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

การพัฒนาหลักสูตรในลักษณะการสร้าง/จัดทำสื่อการเรียนการสอนใหม่ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าไม่มีการดำเนินการสร้าง/จัดทำสื่อการเรียนการสอนใหม่ สาเหตุเนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนไม่ได้ให้การสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเท่าที่ควร จากข้อมูลผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารควรสนับสนุน ส่งเสริมการสร้าง/จัดทำสื่อการเรียนการสอนใหม่เพราะการสร้าง/จัดทำสื่อการเรียนการสอนขึ้นใหม่นั้น จากผลของการวิเคราะห์ของท้องถิ่น (กรมวิชาการ, 2535) พบว่าในแนวปฏิบัติเพื่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้นมีความจำเป็นต้องพัฒนาสื่อการเรียนต่างๆ ขึ้นใหม่ ซึ่งท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้ เป็นแนวการพัฒนาหลักสูตร (ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, 2539) โดยจัดทำหนังสือเรียน คู่มือครู หนังสือเสริมประสบการณ์ แบบฝึกหัด หรือเอกสารประกอบการเรียนการสอนอื่นๆ ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาต่าง ๆ ขึ้นใหม่ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหา และสภาพของท้องถิ่น ทั้งนี้สื่อการเรียนการสอนที่ท้องถิ่นจะพัฒนาขึ้นใหม่นี้อาจใช้ได้กับคำอธิบาย/รายวิชาที่มีอยู่แล้ว หรือที่เพิ่มเติมขึ้นมาใหม่ก็ได้

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการนำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับสภาพ-ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น

ผลจากการวิจัยในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดเตรียมครูเพื่อนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ การจัดบริการวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนหลักสูตรท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์หลักสูตรท้องถิ่น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดสื่อ/ผลิตสื่อการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น ชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมส่วนใหญ่คือผู้ปกครอง ศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าโรงเรียนเอกชนจะได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง และศิษย์เก่า ซึ่งถือว่าเป็นชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ แสดงให้เห็นว่าชุมชนยอมรับว่าสถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นสถาบันของชุมชน (สุวัฒน์, 2524; อุไรวรรณ, 2539) เป็นสิ่งที่มีค่าแก่ชุมชน และโรงเรียนจะได้รับความร่วมมือจากชุมชนในทุกๆ ด้าน เพื่อผลให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของชุมชนและ

เหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการนำหลักสูตรไปใช้ โรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์หรือเชิญชวนให้ชุมชนกลุ่มต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมจากหลายกลุ่ม

ลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการนำหลักสูตรไปใช้ จากผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่พบว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลพื้นฐานรองลงมาคือสนับสนุนด้านสิ่งของ วัสดุหรืออุปกรณ์ต่างๆ ให้ข้อมูลถ่ายทอดเนื้อหา และเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากข้อมูลผู้วิจัยมีความเห็นว่าลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการนำหลักสูตรไปใช้ ชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้หลายลักษณะ (วิไล, 2528; สุพิชญา, 2522; กรรณิกา, 2524) ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ร่วมวางแผน ร่วมทำงาน ร่วมให้การสนับสนุนด้านกำลังกาย กำลังความคิด วัสดุอุปกรณ์ กำลังทรัพย์ ร่วมประชุม ร่วมเป็นผู้นำชักชวน ร่วมเป็นผู้ริเริ่ม หรือเป็นผู้บรรยายพิเศษ ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์ ต่อนักเรียนในด้านการเรียนการสอน

ปัญหาการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในด้านการนำหลักสูตรท้องถิ่น ไปใช้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าโรงเรียนและชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกัน รองลงมาคือชุมชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร และสภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนไม่เอื้อต่อการสนับสนุนโรงเรียนในด้านการเงินและสิ่งของต่าง ๆ เท่าที่ควร จากข้อมูลผู้วิจัยมีความเห็นว่าปัญหาที่เกิดจากโรงเรียนและชุมชนมีเวลาว่างไม่ตรงกันนั้น อาจเกิดจากการสอนของครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งต้องสอนหลายระดับทำให้ครูมีภาระมาก ไม่มีเวลาในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งผู้บริหารควรมีการดำเนินการในการจัดชั่วโมงสอนของครูให้เหมาะสม สำหรับปัญหาที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าชุมชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควรนั้น โรงเรียนควรมีการชี้แจงและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ให้ชุมชนเกิดความรู้สึกไว้วางใจ โรงเรียนเห็นคุณค่าของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินทนา พิทยาธู (2540) พบว่า โรงเรียนต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำท้องถิ่นและชุมชน เพื่อให้เกิดความไว้วางใจและความร่วมมือที่ดีจากชุมชน รองลงมาคือเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน(สุวัฒน์, 2524; บุญเรียงและคณะ, 2543) คือการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ให้ชุมชนยอมรับว่าโรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งของชุมชน ชุมชนยอมเป็นเจ้าของสถานบันนั้น มีความรักและห่วงหาแทนสถาบันที่อยู่ในท้องถิ่น ซึ่งการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้น โรงเรียนสามารถดำเนินการได้โดยเชิญประชุม เชิญเป็นวิทยากร และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

สำหรับในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมนั้นผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าสาเหตุเนื่องจากชุมชนเห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้เป็นหน้าที่ของโรงเรียน รองลงมาคือนโยบายของโรงเรียน ไม่เอื้อให้ชุมชนเข้ามามี

ส่วนร่วม และโรงเรียนไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบ จากข้อมูลนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นเหตุผลที่ยังยึดติดกับรูปแบบการเรียนการสอนแบบเดิม ซึ่งในปัจจุบันการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน (สมยศ, 2542; สุนทร, 2530) เป็นกระแสหนึ่งที่ได้รับการยอมรับมากขึ้น เพราะจะเป็นทางออกสำหรับการจัดการเรียนการสอนในอนาคต ถ้าหากโรงเรียนยอมรับบทบาทการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยอาจจะให้เข้ามามีบทบาทเป็นผู้ดำเนินการหรือให้การสนับสนุนด้านการเงิน สิ่งของหรือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ หรือเป็นแหล่งวิชาการในการค้นคว้าของนักเรียน นอกจากนี้การเผยแพร่ข่าวสารทางด้านการศึกษาของโรงเรียนจะทำให้ชุมชนได้รับทราบความเคลื่อนไหวในการดำเนินงานของโรงเรียนและให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน

การที่ชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรในด้านการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าสาเหตุเนื่องจากนโยบายของโรงเรียนไม่เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม รองลงมาคือชุมชนเห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรในด้านการนำหลักสูตรไปใช้เป็นหน้าที่ของโรงเรียน และโรงเรียนไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรในด้านการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารควรมีการดำเนินการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ เพราะในภาวะปัจจุบันปัญหาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน (จรัส นองมาก, 2538) ซึ่งมีการแข่งขันกับโรงเรียนรัฐบาล จึงทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เป็นการมอบภารกิจเรียนการสอนกลับคืนสู่ชุมชน (เช่น แก้วยศ และ เสวณี เกียรติ, 2539) เพื่อให้ชุมชนหรือองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนั้นโรงเรียนควรให้ความรู้แก่ชุมชนเกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนและบทบาทในการจัดการศึกษา เห็นความสำคัญของชุมชน มีการประชาสัมพันธ์ และเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยมีนโยบายที่เอื้อให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมซึ่งสอดคล้องกับ เกษม สิริสัมพันธ์ (2532) ที่กล่าวว่าการศึกษาเป็นเรื่องที่จะต้องเปิดโอกาสให้บุคคลทุกฝ่ายมีส่วนรับผิดชอบทุกระดับทั้งในปัจจุบันและอนาคต และประชาชนในท้องถิ่นต้องรับรู้ และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3. การประเมินผลหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น

ในการประเมินผลหลักสูตรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าชุมชนควรเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอนคือ เป็นผู้ให้ข้อมูล แนวคิดและ/หรือข้อเสนอแนะ เป็นผู้ร่วมกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียน เป็นคณะกรรมการโรงเรียนหรือ

ที่ปรึกษา เป็นผู้สอนหรือผู้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ เป็นสถานที่หรือแหล่งฝึกปฏิบัติของนักเรียน เป็นแหล่งวิชาการให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เป็นผู้สนับสนุนด้านการเงินร่วมดำเนินการพัฒนาหลักสูตร และร่วมประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จากข้อมูลผู้วิจัยได้จำแนกบทบาทของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอน (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2540) สามารถจำแนกได้ตามขั้นตอนดังนี้คือ ขั้นที่ 1 ริเริ่มโครงการ จากข้อมูลที่ระบุคือ เป็นผู้ร่วมให้ข้อมูล แนวคิดและ/หรือข้อเสนอแนะ ขั้นที่ 2 วางแผน จากข้อมูลที่ระบุคือ การมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียนหรือที่ปรึกษา และร่วมกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียน ขั้นที่ 3 ดำเนินการ จากข้อมูลที่ระบุคือ เป็นผู้สอนหรือผู้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ เป็นสถานที่หรือแหล่งฝึกปฏิบัติของนักเรียน เป็นแหล่งวิชาการให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ร่วมดำเนินการพัฒนาหลักสูตร เป็นผู้สนับสนุนด้านการเงิน และร่วมประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนในขั้นที่ 4 ประเมินผล จากผู้ให้ข้อมูลทุกคนระบุว่าชุมชนไม่มีบทบาทในขั้นการประเมินผลซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญขั้นตอนหนึ่งที่จะทำให้ทราบว่าการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้นบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ชุมชนสามารถเข้ามามีบทบาทในการประเมินผลหลักสูตรได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทำให้เกิดความชัดเจนและยังส่งผลให้ชุมชนเกิดความรู้สึกร่วมใจ (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2540) คือ ความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน

นอกจากนี้ผลจากงานวิจัยยังพบว่า ชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่นซึ่งผลจากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนไม่ให้ความสำคัญกับชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่าครูไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า บุคลากรในโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน และบุคลากรของโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี นอกจากนี้ผู้บริหารควรจัดอบรมให้แก่ครูเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

4. แนวทางการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดการเรียนการสอน

4.1 บทบาทของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าชุมชนควรเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอนคือ เป็นผู้ให้ข้อมูล แนวคิดและ/หรือข้อเสนอแนะ เป็นผู้ร่วมกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียน เป็นคณะกรรมการโรงเรียนหรือที่ปรึกษา เป็นผู้สอนหรือผู้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ เป็นสถานที่หรือแหล่งฝึกปฏิบัติของนักเรียน เป็นแหล่งวิชาการให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เป็นผู้สนับสนุนด้านการเงิน

ร่วมดำเนินการพัฒนาหลักสูตร และร่วมประสานงานกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง จากข้อมูลผู้วิจัย ได้จำแนกบทบาทของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอน (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2540) สามารถจำแนกได้ตามขั้นตอนดังนี้คือ ขั้นที่ 1 ริเริ่มโครงการ จากข้อมูลที่ระบุ คือเป็นผู้ร่วมให้ข้อมูลแนวคิดและข้อเสนอแนะ ขั้นที่ 2 วางแผน จากข้อมูลที่ระบุคือการมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการหรือที่ปรึกษาและร่วมกำหนดทิศทางและเป้าหมายของโรงเรียน ขั้นที่ 3 ดำเนินการ จากข้อมูลที่ระบุคือเป็นผู้สอนหรือผู้ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ เป็นสถานที่หรือแหล่งฝึกปฏิบัติของนักเรียน เป็นแหล่งวิชาการให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ร่วมดำเนินการพัฒนาหลักสูตร เป็นผู้สนับสนุนด้านการเงิน และร่วมประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนขั้นที่ 4 ประเมินผล จากผู้ให้ข้อมูลทุกคนพบว่าไม่มีบทบาทของชุมชน ในขั้นการประเมินผล การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มโครงการ ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผน ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินโครงการ และขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินโครงการ จากข้อมูลของงานวิจัยพบว่า บทบาทของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอน ชุมชนไม่ได้มีบทบาทในขั้นที่ 4 คือการมีส่วนร่วมในการประเมินหลักสูตร ซึ่งเป็น ขั้นตอนที่มีความสำคัญ ขั้นตอนหนึ่งที่จะทำให้ทราบว่าหลักสูตรท้องถิ่นนั้นบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ชุมชนสามารถเข้ามามีบทบาทในการประเมินผลหลักสูตรได้ ซึ่งจะเป็นโยบายทำให้เกิดความชัดเจน และยังส่งผลให้ชุมชนเกิดความรู้สึกทางจิตใจ (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2540) คือ ความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน

นอกจากนี้ผลจากงานวิจัยยังพบว่า ชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตร ซึ่งผลจากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนไม่ให้ความสำคัญกับชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่า ครู ไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลหลักสูตรท้องถิ่น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า บุคลากรในโรงเรียนควรให้ความสำคัญแก่ชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมและเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี นอกจากนี้ผู้บริหารควรจัดอบรมให้แก่ครูเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

4.2 บทบาทของโรงเรียนในการสร้างเสริมความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอน

ผลจากการวิจัยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า โรงเรียนควรเข้ามามีบทบาทในการเสริมสร้างความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดการเรียนการสอน คือโรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งแจ้งทำความเข้าใจกับชุมชนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของชุมชนต่อการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของชุมชน ผู้บริหารต้องมีภาวะ

เป็นผู้นำทางวิชาการปฏิบัติคนให้เป็นที่ไว้วางใจและเชื่อถือศรัทธาของชุมชน ให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของชุมชน จัดหาค่าตอบแทนให้ผู้รู้ในชุมชนที่เข้ามาเป็นวิทยากร มีการกำหนดแผนงานและกิจกรรมที่จะขอความร่วมมือจากชุมชนอย่างชัดเจน และมีการประสานงานกับชุมชนหรือผู้รู้ในชุมชนล่วงหน้าก่อนมีการสอน ซึ่งในประเด็นข้อค้นพบนี้ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นแนวทางที่โรงเรียนควรจะดำเนินการ โดยบุคลากรในโรงเรียนจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความร่วมมือหรือความสัมพันธ์กับชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารโรงเรียน (สุวัฒน์, 2529) เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญในการกำหนดนโยบาย สนับสนุนครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของ โรงเรียนให้ชุมชนได้เห็นประโยชน์ในการศึกษา สร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ร่วมมือกับ ชุมชน ส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้าไปตามแนวทางที่ควรจะเป็น อย่างไรก็ตามครูซึ่งเป็นบุคลากรในโรงเรียนเป็นกลุ่มคนที่มีจำนวนมากที่สุด ดังนั้น ความร่วมมือร่วมใจของคนกลุ่มนี้จะมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ข้อมูลจากการวิจัยนี้ยังเป็นประโยชน์กับโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ที่จะนำข้อมูลนี้ไปพิจารณาดำเนินการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลของการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ควรมีการพัฒนาบุคลากรในสังกัด โดยการจัดการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดการเรียนการสอนโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และสนับสนุนให้มีการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดการเรียนการสอนโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

โรงเรียน

1. โรงเรียนควรมีการพัฒนาบุคลากรโดยการจัดการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดการเรียนการสอนโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม
2. โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนในแต่ละหมวดวิชา มีการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดการเรียนการสอนโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

3. โรงเรียนควรมีการจัดทำแผนการนิเทศติดตาม และสนับสนุนให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดการเรียนการสอน

4. โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนในด้านการวางแผน กำหนดนโยบาย มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เช่น เป็นวิทยากรให้ความรู้ มีส่วนร่วมในการประเมินผล

5. โรงเรียนควรจัดทำเอกสารต่างๆ เช่น คู่มือ/หนังสือเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดการเรียนการสอนให้แก่ครูได้ศึกษาค้นคว้า และเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการใช้บริการเอกสารและคู่มือดังกล่าว

6. โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครูและชุมชนมีการจัดกิจกรรมร่วมกันทั้งในโรงเรียนและในชุมชน เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและชุมชน

ครู

1. ควรติดตามทำความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดการเรียนการสอนโดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

2. ควรมีการประชุมปรึกษากับครูในหมวดวิชาและคนในชุมชน ในการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดการเรียนการสอน โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร ที่ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา และโรงเรียนในสังกัดอื่น